Przewodnik po terminach opisowych w ORL

Od widocznej cechy do precyzyjnego zdania

Lokalizacja • wygląd • strona • rozległość

Przykłady, ćwiczenia i model własnego opisu

Ostoja

Jak używać przewodnika

1. Wybierz jedną cechę

Najpierw wskaż, co rzeczywiście widzisz. Potem wybierz słowo, które tę cechę opisuje.

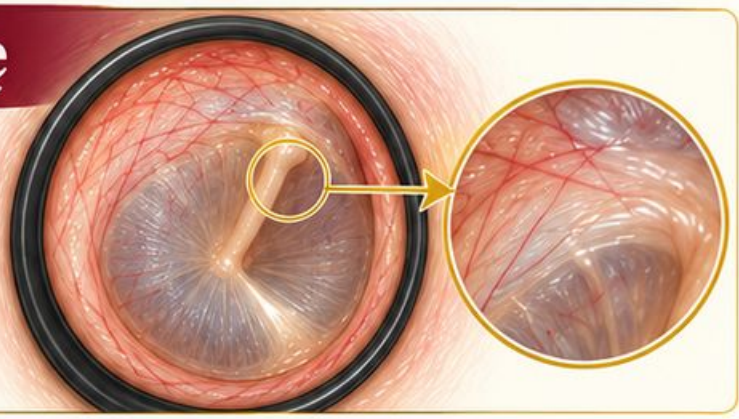

2. Zbuduj zdanie

Połącz strukturę, stronę, wygląd i zakres. Dodaj ograniczenie, jeśli obraz nie pozwala na pełną ocenę.

3. Sprawdź przykład

Porównaj swoje zdanie z modelem. Nie traktuj przykładu jako rozpoznania ani tekstu do bezmyślnego kopiowania.

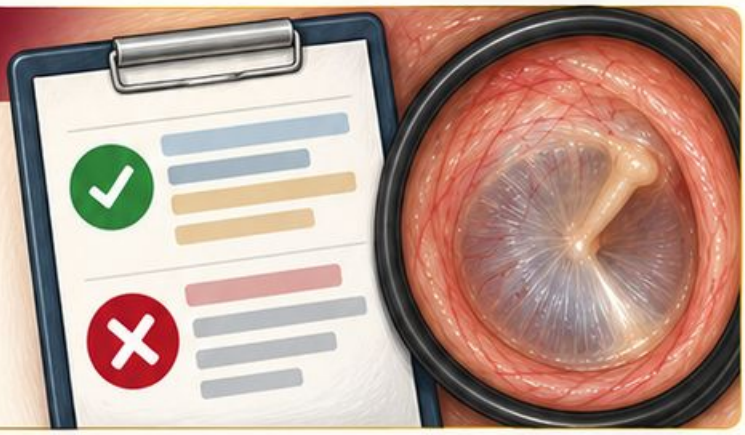

Zakres

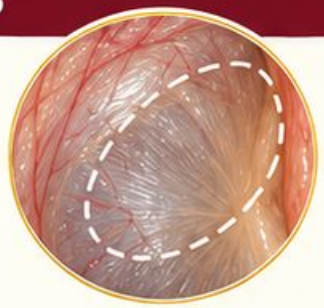

Materiał edukacyjny z ilustracjami wygenerowanymi z użyciem AI. Przykłady są fikcyjne.

Oznaczenia

Przykład → wzór zdania.

Ćwiczenie → zadanie do wykonania.

Błąd → pułapka językowa.

Lokalizacja i strona

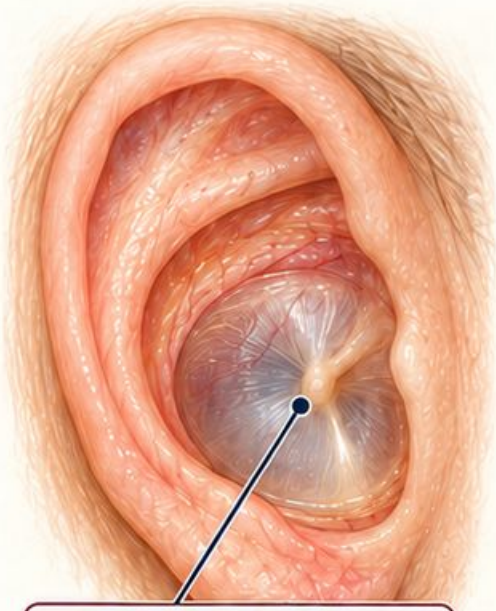

Błona bębenkowa

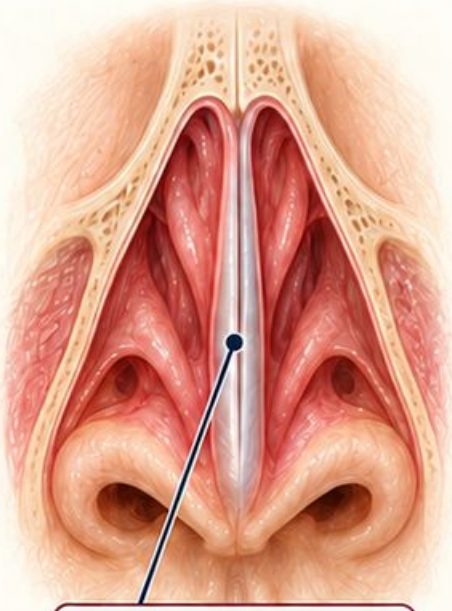

Przegroda nosa

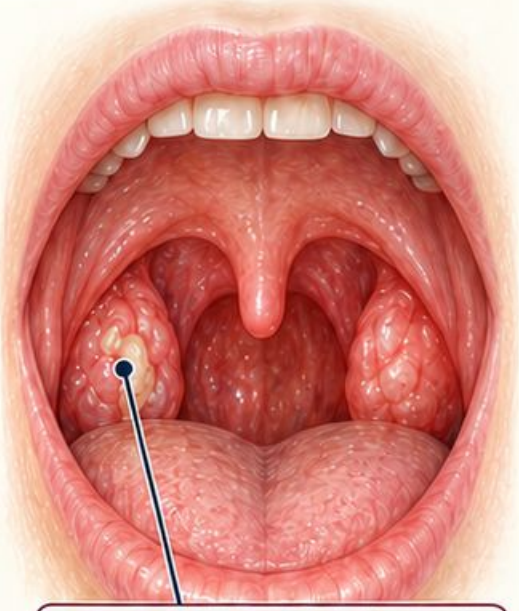

Migdałek podniebienny

1. Najpierw nazwij strukturę

„Błona bębenkowa”, „przegroda nosa” i „migdałek podniebienny” wskazują inne miejsca niż ogólne „ucho”, „nos” lub „gardło”.

2. Następnie określ stronę

Prawy / lewy / obustronny. „Obustronny” nie oznacza automatycznie „symetryczny”.

3. Przykład

„Na prawym migdałku podniebiennym widoczny miejscowy nalot”.

4. Nieprecyzyjnie

„Białe w gardle” — nie podaje struktury ani strony.

5. Ćwiczenie

Popraw: „zmiana w uchu”. Dodaj konkretną strukturę oraz stronę; nie wymyślaj niewidocznego położenia.

Wielkość i rozległość

Dwa różne pytania

Wielkość opisuje wymiar zmiany. Rozległość mówi, jaki obszar zajmuje.

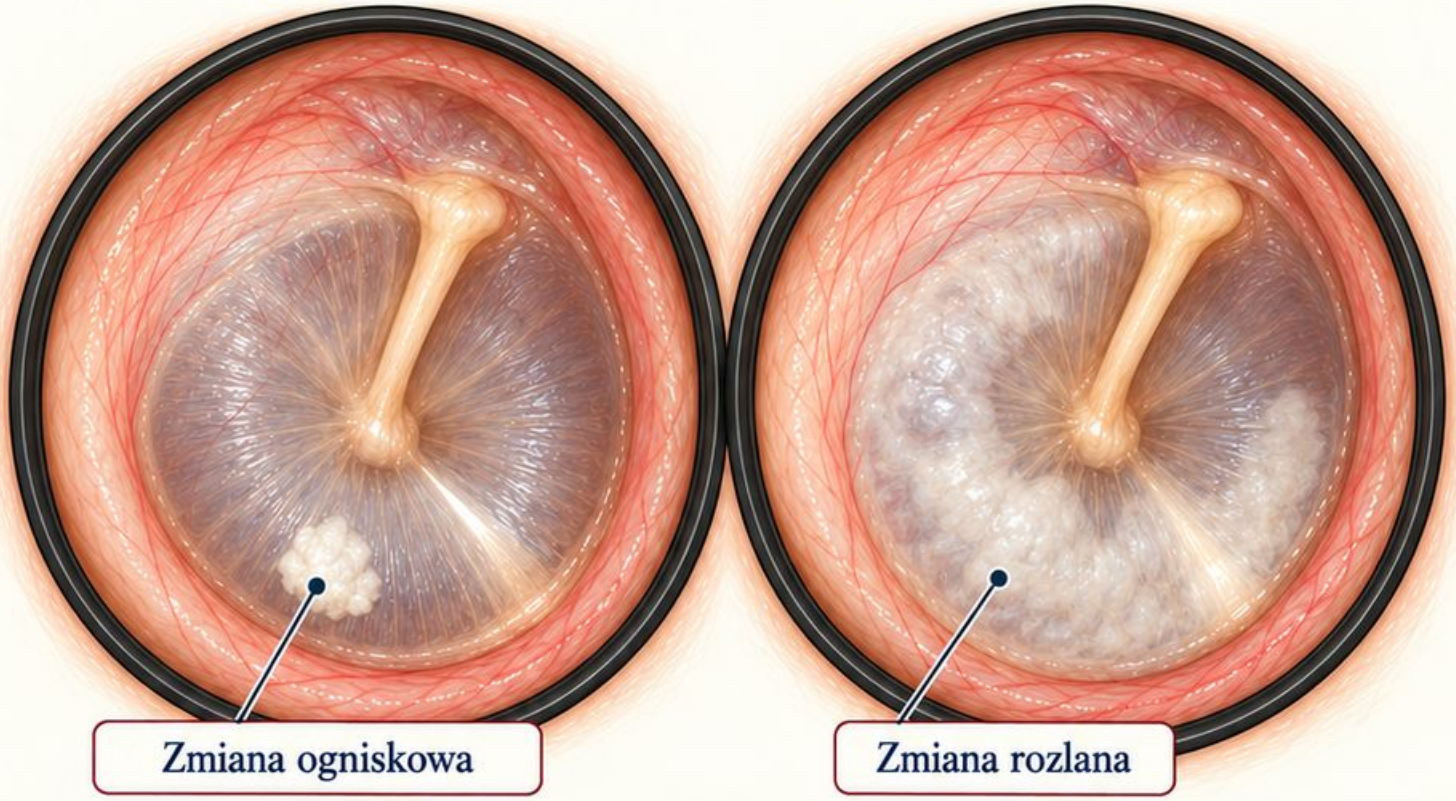

1. Przydatne określenia

Ogniskowy / rozlany; pojedynczy / mnogi; ograniczony do widocznego fragmentu.

2. Przykład

„Niewielka, ogniskowa biaława płytka w dolnej części widocznej błony”.

3. Unikaj pozornej dokładności

Nie podawaj milimetrów ze schematu bez wiarygodnej skali. „Duży” bez punktu odniesienia jest mało informacyjny.

4. Ćwiczenie

Zamień „duża zmiana” na opis położenia i zajętego obszaru, który można uzasadnić obrazem.

Kształt i granice

1. Kształt

Okrągły, owalny, nieregularny, linijny — wybierz określenie odpowiadające widocznemu obrysowi.

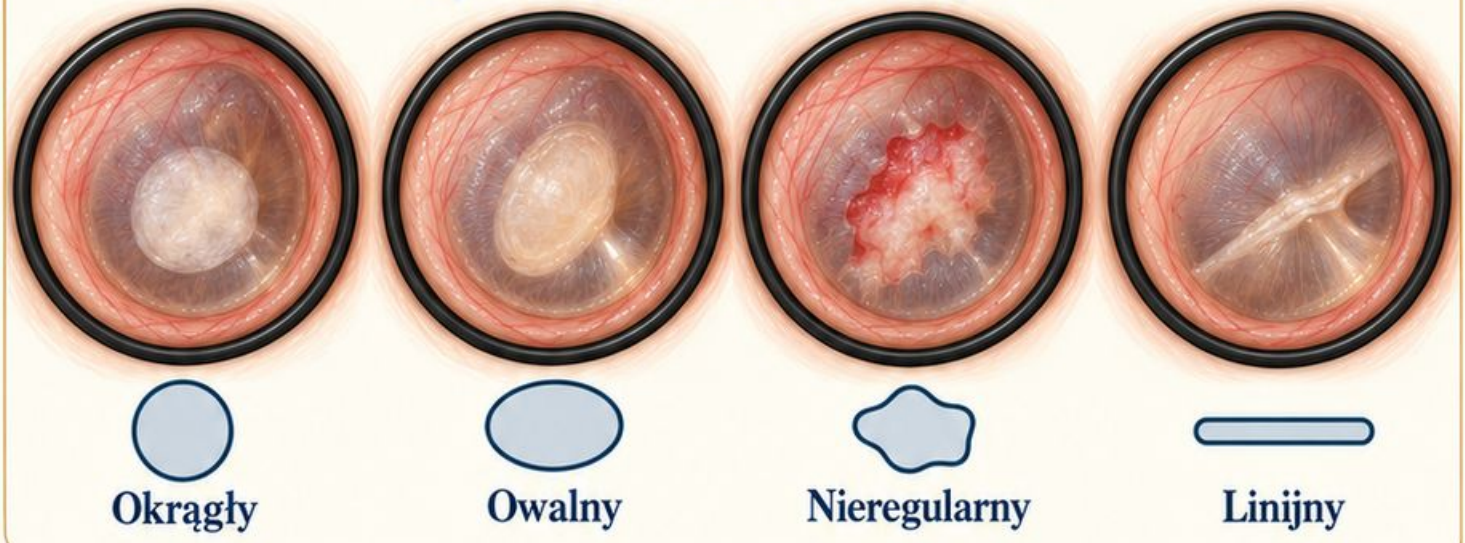

2. Granice

Dobrze odgraniczony lub o niewyraźnych granicach.
Opisz przejście do sąsiedniej powierzchni.

3. Przykład

„Owalny, białawy obszar o wyraźnej granicy w obrębie błony”.

4. Częsty błąd

„Nieregularny” nie jest rozpoznaniem i nie określa samodzielnie charakteru zmiany.

5. Ćwiczenie

Wskaż osobno kształt oraz ostrość granicy. Jeśli obrys zasłania wydzielina, zapisz to ograniczenie.

Barwa i przezierność

1. Barwa

Szaroperłowy, białawy, żółtawy, sinawy, zaczerwieniony — opisuj wygląd, nie przypuszczalną przyczynę.

2. Przezierność

Przezierny, częściowo przezierny, nieprzezierny. To inna cecha niż barwa.

Przezierny | Częściowo przezierny | Nieprzezierny

3. Przykład

„Błona żółtawa, nieprzezierna; punkty orientacyjne częściowo zatarte".

4. Częsty błąd

„Czerwony" nie jest synonimem „bakteryjny". Oświetlenie i jakość obrazu wpływają na odbiór barw.

5. Ćwiczenie

Opisz jeden obraz dwoma niezależnymi określeniami: barwa + przezierność.

Powierzchnia i ciągłość

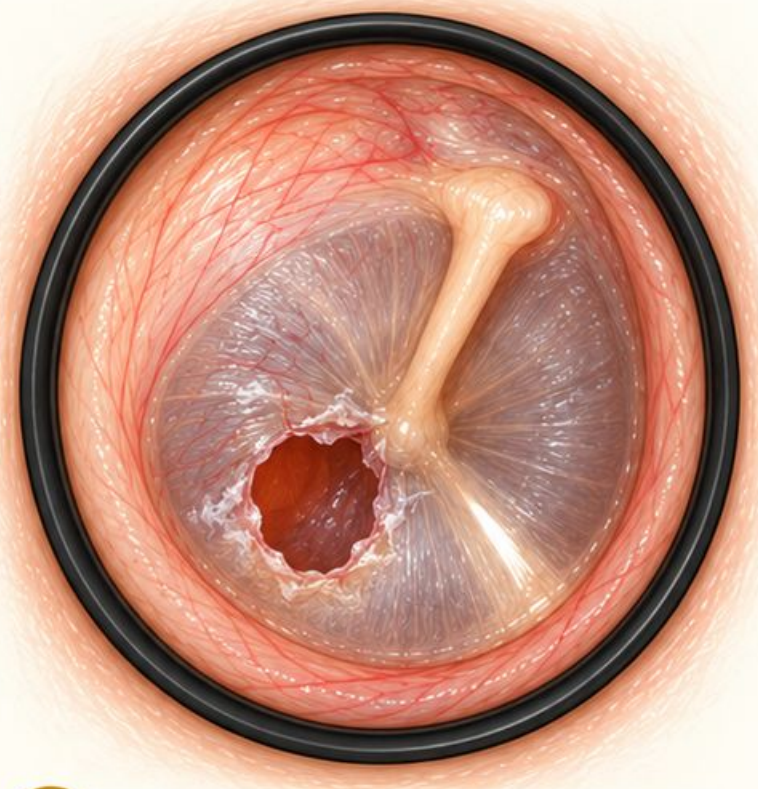

1. Powierzchnia

Gładka, nierówna, pokryta nalotem lub strupem – podaj lokalizację i zakres.

2. Ciągłość

Zachowana lub z widocznym ubytkiem. Nie utożsamiaj każdej ciemnej okolicy z ubytkiem.

3. Przykład

„Widoczna powierzchnia błony z białawą płytką; bez widocznej perforacji”.

4. Częsty błąd

„Bez widocznej perforacji” nie znaczy „cała błona na pewno prawidłowa”, zwłaszcza przy niepełnym polu widzenia.

5. Ćwiczenie

Oddziel opis nałożonego materiału od opisu powierzchni pod nim. Jeśli jej nie widać, zaznacz brak oceny.

Wydzielina i krwawienie

Wydzielina

Opisz miejsce, ilość w granicach obserwacji, barwę i konsystencję. Nie ustalaj drobnoustroju na podstawie wyglądu.

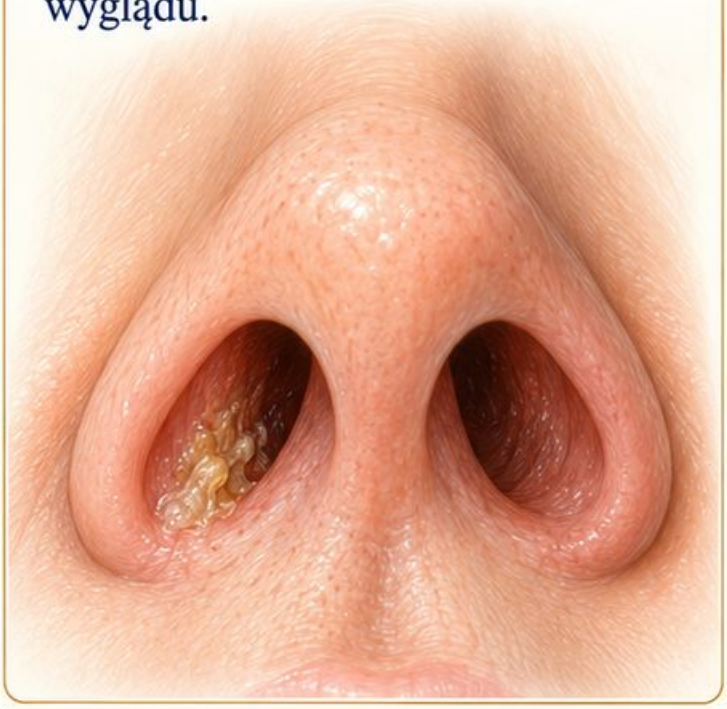

Krwawienie

Podaj widoczne miejsce i zaznacz, czy w chwili obserwacji jest aktywne.

Przykład

„W przedniej części prawej jamy nosa widoczny strup; aktywnego krwawienia w tym polu nie obserwuje się”.

Częsty błąd

„Nie krwawi” jest zbyt szerokie, gdy opis dotyczy tylko małego widocznego obszaru.

Ćwiczenie

Zastąp ocenę przyczyny dwoma widocznymi cechami wydzieliny.

Ustawienie i ruchomość

Ustawienie

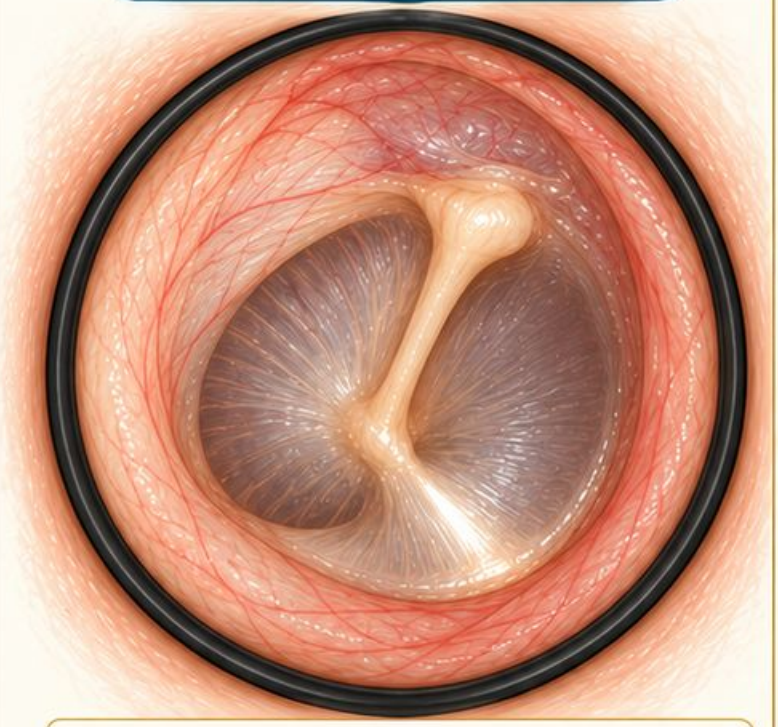

Wciągnięty, uwypuklony, przemieszczony — te określenia opisują położenie i kształt.

Ruchomość

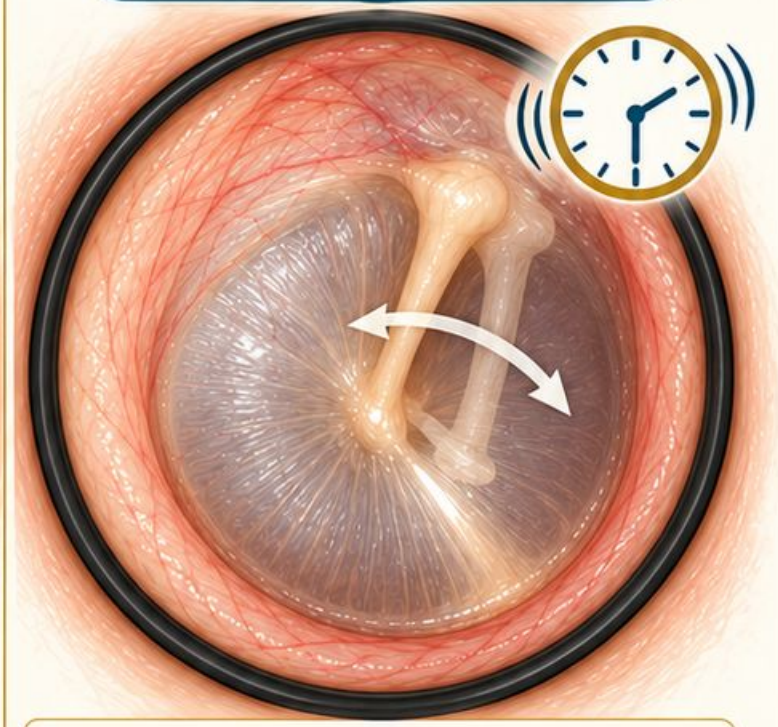

To cecha dynamiczna. Nieruchoma ilustracja jej nie pokazuje.

1. Przykład

„Błona wciągnięta; ruchomości nie oceniano”.

2. Częsty błąd

Nie zamieniaj „wciągnięta” na „nieruchoma”. To dwa różne ustalenia wymagające różnych sposobów oceny.

3. Ćwiczenie

Zaznacz, które zdanie można uzasadnić statycznym schematem: „błona uwypuklona” czy „ruchomość ograniczona”.

4. Odpowiedź

Statyczny schemat może pokazać uwypuklenie, lecz nie wystarcza do oceny ruchomości.

Niepewność i widoczność

Precyzyjne ograniczenie

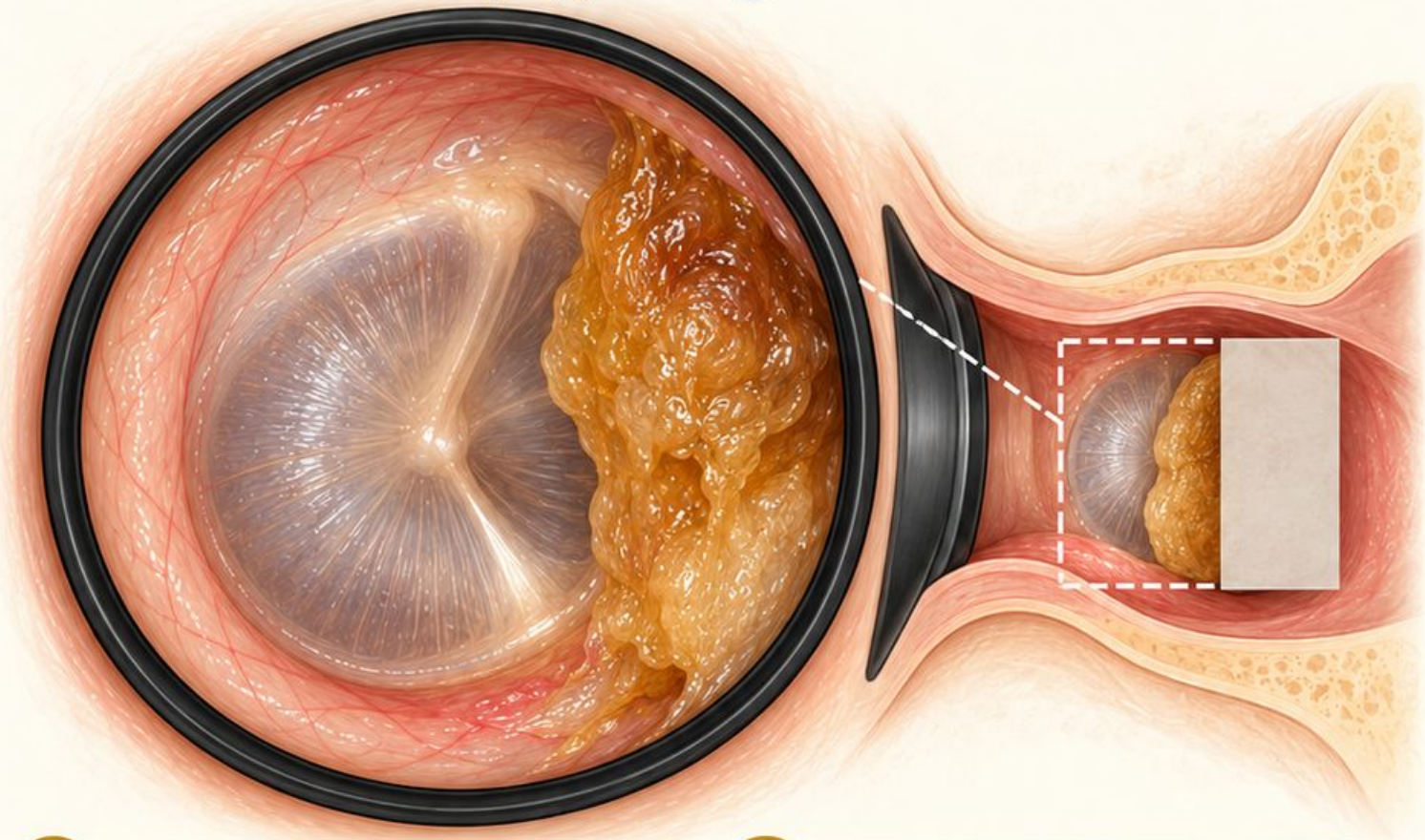

1. Niepewność i widoczność

„Nie uwidoczniono”, „ocena częściowa”, „dno niewidoczne”, „ruchomości nie oceniano” — wybierz właściwy zakres niepewności.

2. Przykład

„Błona częściowo zasłonięta woskowiną; niewidocznego fragmentu nie oceniono”.

3. Nieprecyzyjnie

„Nie da się ocenić ucha” pomija informację, które elementy jednak były widoczne.

4. Częsty błąd

Brak dowodu na zmianę w zasłoniętym obszarze nie dowodzi prawidłowości tego obszaru.

5. Ćwiczenie

Zapisz dwie części zdania: co widać + co pozostaje poza oceną.

Trzy przykłady kompletnego opisu

Ucho

„W prawej błonie widoczna ogniskowa biaława płytka; poza tym widoczna powierzchnia bez perforacji. Ruchomości nie oceniano”.

Nos

„Przedni odcinek przegrody odchylony w lewo, ze zwężeniem widocznego światła lewej jamy nosa”.

Gardło

„Migdałki podniebienne niesymetryczne, prawy większy. Nalotu w widocznym polu nie stwierdza się”.

Sprawdź strukturę

Każdy opis zawiera miejsce i cechę. Ograniczenie dopisz wtedy, gdy jest istotne.

Częsty błąd

Nie kopiuj gotowego zdania, jeśli nie odpowiada oglądanemu obrazowi.

Twój model i autokorekta

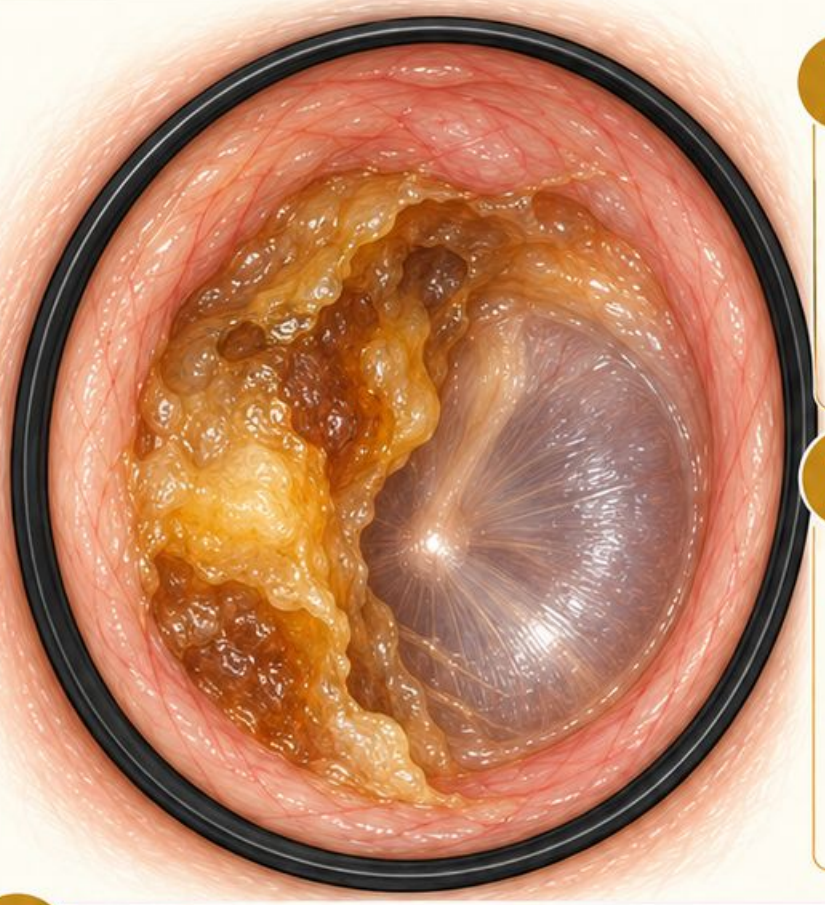

1. Model

„W obrębie ____ po stronie ____ widoczna ____ o cechach ____. Ocena ____ jest ograniczona przez ____”.

2. Przykład

„W prawym przewodzie widoczna woskowina częściowo zasłaniająca błonę. Ocena jej niewidocznego fragmentu jest ograniczona”.

3. Twoje zdanie

_____

4. Autokorekta

Struktura	Strona	Cecha	Zakres	Ograniczenie
☐	☐	☐	☐	☐

5. Instrukcja

Usuń pola, które nie pasują do sytuacji. Nie uzupełniaj modelu niepotwierdzonym rozpoznaniem.

6. Kryterium ukończenia

Osoba czytająca potrafi wskazać, co zaobserwowano i czego nie oceniono.

Sprawdź pięć zdań

Popraw skróty myślowe

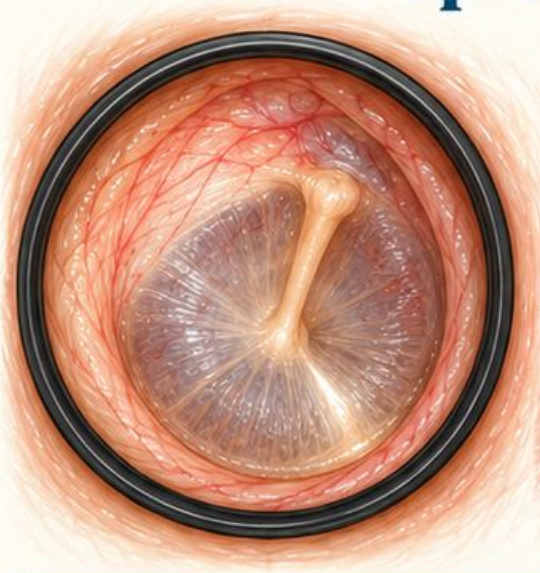

1. „Ucho chore”.

2. „Nos czerwony”.

3. „Białe w gardle”.

4. „**Błona nieruchoma**” na podstawie rysunku.

5. „**Wszystko prawidłowe**” przy zasłoniętym polu.

Klucz

1–3: dodaj strukturę, stronę i cechę.

4: zapisz „ruchomości nie oceniano”.

5: ogranicz opis do widocznych struktur.

Zadanie końcowe

Napisz trzy własne zdania: dla ucha, nosa oraz gardła.

Kryterium

Każde zdanie pozwala odróżnić obserwację od hipotezy i wskazuje ograniczenie, jeśli dotyczy.

Źródła i zasady opisu

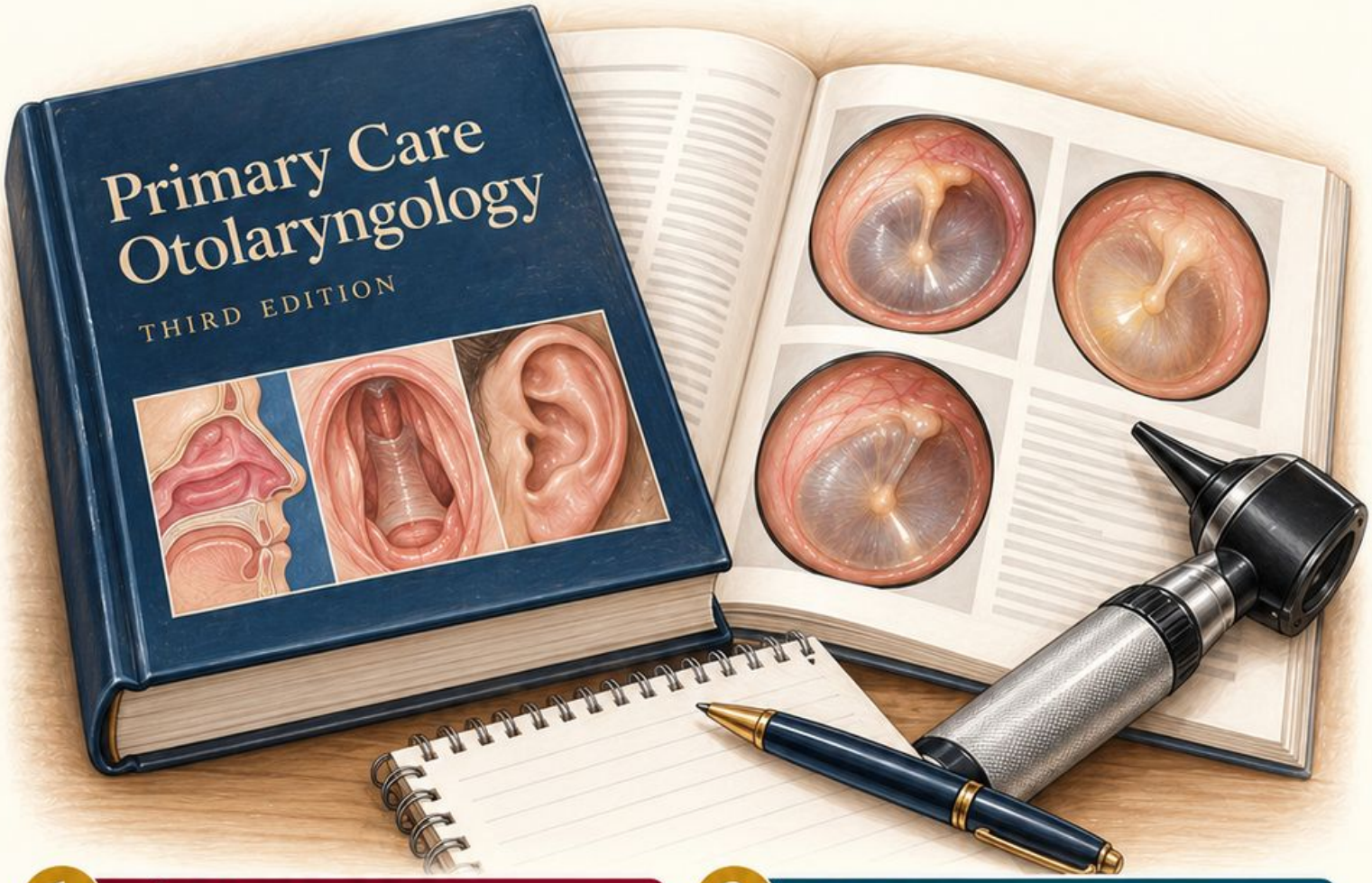

1. Źródło kliniczne

[1] AAO-HNS. Primary Care Otolaryngology, wyd. 3, 2011. Wywiad, badanie i dokumentowanie ustaleń.

2. Dostęp

entnet.org • Primary Care Otolaryngology

3. Charakter przewodnika

Przykłady zdań, ćwiczenia i model autokorekty są autorskim opracowaniem edukacyjnym. Nie stanowią zwalidowanej skali.

4. Powiązanie z atlasem

K113–K124: lokalizacja, strona, rozległość, wygląd, widoczność i interpretacja.

5. Dalsza nauka

Sprawdź termin w kontekście konkretnej struktury i skonfrontuj niepewne ustalenie z prowadzącym.